YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

19 päivänä toukokuuta 1999 *

Asiassa C-225/97,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Hendrik van Lier, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Ranskan tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston kansainvälistä talousoikeutta ja yhteisön oikeutta koskevia asioita hoitavan jaoston jaostopäällikkö Kareen Rispal-Bellanger ja saman osaston ulkoasiainsihteeri Philippe Lalliot, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 8 B boulevard Joseph II,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjä koskevien yhteisön sääntöjen soveltamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 25 päivänä helmikuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/13/ETY (EYVL L 76, s. 14) 1 artiklan 2 kohdan, 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 5 kohdan sekä 2 ja 4 luvun mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut kaikkia tämän direktiivin noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari) sekä tuomarit G. Hirsch ja G. F. Mancini,

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan komission, asiamiehenään Hendrik van Lier, ja Ranskan hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston lähetystöneuvos Anne Viéville-Bréville, 22.10.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.1.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan (josta on tullut EY 226 artikla) nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.6.1997 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjä koskevien yhteisön sääntöjen soveltamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 25 päivänä helmikuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/13/ETY (EYVL L 76, s. 14) 1 artiklan 2 kohdan, 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 5 kohdan sekä 2 ja 4 luvun mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut kaikkia tämän direktiivin noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä.

Yhteisön oikeus

2 Direktiivin 92/13/ETY 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet ennen 1.1.1993 ja ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Pakotejärjestelmä

3 Direktiivin 92/13/ETY 1 luku (1 ja 2 artikla) koskee kansallisen tason muutoksenhakukeinoja.

4 Direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on toteutettava aiheelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että hankintayksiköiden tekemiin päätöksiin voidaan hakea muutosta tehokkaasti ja erityisesti mahdollisimman nopeasti seuraavien artiklojen ja erityisesti 2 artiklan 8 kohdan mukaisesti, jos nämä päätökset ovat vastoin julkisia hankintoja koskevaa yhteisön oikeutta tai sen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettuja kansallisia säännöksiä, kun on kyse

a) neuvoston direktiivin 90/531/ETY soveltamisalaan kuuluvista sopimuksentekomenettelyistä

ja

b) siitä, vastaavatko kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluvat hankintayksiköt kyseisen säännöksen vaatimuksia.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, ettei yrityksiä, jotka voivat vaatia sopimuksentekomenettelystä johtuvaa vahingonkorvausta, syrjitä yhteisön oikeuden saattami-

seksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen ja muiden kansallisten säännösten välisen eron perusteella, tämän direktiivin mukaisesti.

— —"

5 Direktiivin 92/13/ETY 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 artiklassa tarkoitetuissa muutoksenhakumenettelyjen aikaansaamiseksi toteutettavissa toimenpiteissä annetaan valtuudet

joko

a) ryhtyä kiireellisesti väliaikaisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on oikaista väitetty virheellinen menettely tai estää kyseisiin etuihin kohdistuvat lisävahingot, mukaan lukien toimenpiteet sopimuksentekomenettelyn tai hankintayksikön tekemän päätöksen täytäntöönpanon keskeyttämiseksi tai niiden keskeyttämisen varmistamiseksi,

ja

b) kumota lainvastaisesti tehdyt päätökset tai varmistaa niiden kumoaminen, mukaan lukien sopimusilmoituksessa, määräaikaisessa ohjeellisessa ilmoituksessa, kelpuuttamisjärjestelmän olemassaoloa koskevassa ilmoituksessa, tarjouspyynnössä, sopimusasiakirjoissa tai muussa kyseiseen sopimuksentekomenettelyyn liittyvässä asiakirjassa olevien syrjintää aiheuttavien teknisten, taloudellisten tai rahoitusta koskevien eritelmien poistaminen,

tai

c) ryhtyä kiireellisesti mahdollisuuksien mukaan väliaikaisin menettelyin ja tarvittaessa asiasisältöä koskevin lopullisin menettelyin muihin kuin a ja b alakohdassa mainittuihin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on oikaista havaittu virheellinen menettely ja estää kyseisiin etuihin kohdistuvat vahingot; erityisesti määräämällä maksettavaksi tietty [summa] * tapauksissa, joissa virheellistä menettelyä ei ole oikaistu tai estetty.

Jäsenvaltiot voivat valita menettelyn joko kaikkien hankintayksiköiden osalta tai puolueettomin perustein määritettyjen yksikköryhmien osalta, säilyttäen kuitenkin niiden toimenpiteiden tehokkuuden, jotka on määrätty kyseisiin etuihin kohdistuvien vahinkojen estämiseksi,

d) sekä molemmissa edellä tarkoitetuissa tapauksissa määrätä maksettaviksi vahingonkorvauksia virheellisestä menettelystä vahinkoa kärsineille.

Kun vahingonkorvauksia vaaditaan sillä perusteella, että päätös on tehty lainvastaisesti, jäsenvaltiot voivat määrätä, että kiistanalainen päätös on ensin kumottava tai julistettava lainvastaiseksi, jos niiden kansallinen oikeusjärjestys tätä edellyttää ja jos niillä on tätä tarkoitusta varten toimielimet, joilla on tarvittavat toimivaltuudet.

2. Edellä 1 kohdassa säädetyt valtuudet voidaan antaa muutoksenhakumenettelyn eri osa-alueista vastaaville erillisille toimielimille.

3. Muutoksenhakumenettelyjen ei itsestään tarvitse johtaa niiden perusteena olevien sopimuksentekomenettelyjen keskeyttämiseen.

* — Lainausta on korjattu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska direktiivin suomenkielinen versio on epätarkka.

4. Jäsenvaltiot voivat määrätä, että harkitessaan väliaikaisten toimenpiteiden toteuttamista vastuussa oleva toimielin voi ottaa huomioon toimenpiteiden todennäköiset vaikutukset kaikkiin niihin etuihin, joita ne voivat haitata, sekä yleisen edun, ja voi päättää olla toteuttamatta näitä toimenpiteitä silloin, kun niiden kielteiset vaikutukset voivat olla myönteisiä suuremmat. Päätös olla toteuttamatta väliaikaisia toimenpiteitä ei rajoita hakijan oikeutta esittää muita vaatimuksia.

5. Edellä 1 kohdan c alakohdan mukaisesti maksettavan [summan] on oltava riittävän suuri saadakseen hankintayksikön luopumaan virheellisestä menettelystä tai sen jatkamisesta. [Summan] maksamisen edellytykseksi saatetaan asettaa lopullinen päätös, jonka mukaan virheellinen menettely on todella tapahtunut.

— —."

Todistusmenettely

6 Direktiivin 92/13/ETY 2 luku (3—7 artikla) koskee todistusmenettelyä.

7 Direktiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on annettava hankintayksiköille mahdollisuus käyttää 4—7 artiklan mukaista todistusjärjestelmää.

8 Direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Hankintayksiköt voivat määräajoin tutkituttaa direktiivin 90/531/ETY soveltamisalaan kuuluvat sopimuksentekomenettelynsä ja -käytäntönsä saadakseen todistuksen siitä, että nämä menettelyt ja käytännöt ovat kulloinkin julkisia hankintoja koskevan yhteisön oikeuden ja sen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen kansallisten säännösten mukaiset."

9 Direktiivin 92/13/ETY 7 artiklassa säädetään, että 4, 5 ja 6 artiklan säännöksiä on pidettävä olennaisina vaatimuksina todistusta koskevien eurooppalaisten standardien kehittämiselle.

Sovittelumenettely

10 Direktiivin 92/13/ETY 4 luku (9—11 artikla) koskee sovittelumenettelyä.

11 Direktiivin 9 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Henkilö, jonka etua direktiivin 90/531/ETY soveltamisalaan kuuluvan tietyn sopimuksen saaminen koskee tai on koskenut, ja joka katsoo, että tämän sopimuksen tekomenettelyssä tapahtunut julkisia hankintoja koskevan yhteisön oikeuden tai sen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen kansallisten sään-

nösten vastainen virheellinen menettely aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa hänelle vahinkoa, voi pyytää 10 ja 11 artiklassa tarkoitetun sovittelumenettelyn soveltamista.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu pyyntö on osoitettava kirjallisesti komissiolle tai liitteessä mainitulle kansalliselle viranomaiselle. Näiden viranomaisten on toimitettava pyynnöt komissiolle viipymättä."

Ranskan oikeus

12 Ranskan viranomaiset ovat 14.1.1994 päivätyssä kirjeessä saattaneet komission tiedoksi 29.12.1993 annetun *loi relative aux recours en matière de passation de certains contrats de fournitures et de travaux dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications* -nimisen lain nro 93-1416 (laki oikeussuojakeinoista eräitä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla tehtäviä tavaranhankinta- ja urakkasopimuksia koskevissa asioissa) sisällön (Journal Officiel de la République Française, jäljempänä JORF, 1.1.1994, s. 10).

13 Tämän lain 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

"11.12.1992 annetun *loi relative aux procédures de passation de certains contrats dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications* -nimisen lain nro 92-1282 [laki eräistä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla tehtävistä sopimuksista] 7 §:n jälkeen lisätään seuraavat uudet 7-1 ja 7-2 §:

'7-1 §. — Jos 1 §:ssä määriteltyjen yksityisoikeudellisten sopimusten tekemistä koskevia julkistamis- ja kilpailuttamisvelvoitteita ei ole noudatettu, tuomioistuin voi ennen sopimuksen tekemistä päättää asiasta ainoastaan siten kuin jäljempänä säädetään.

Toimivaltaisen yleisen tuomioistuimen puheenjohtaja tai hänen määräämänsä voi velvoittaa laiminlyöntiin syyllistyneen noudattamaan velvollisuuksiaan, jos joku, jonka etua tämän sopimuksen saaminen koskee tai on koskenut ja jolle laiminlyönti on omiaan aiheuttamaan vahinkoa, sitä vaatii. Tuomari vahvistaa määräajat, joiden kuluessa laiminlyöntiin syyllistyneen on täytettävä velvollisuutensa. Tuomari voi myös asettaa määräaikojen päättymisestä lähtien juoksevan avoimen uhkasakon [astreinte provisoire]. Tuomari voi kuitenkin ottaa huomioon kaikki tämän toimenpiteen todennäköiset vaikutukset etuihin, joihin se voi vaikuttaa, etenkin yleiseen etuun, ja jättää uhkasakon asettamatta, jos siitä aiheutuva haitta voisi olla suurempi kuin sillä saavutettava etu.

Vaatimuksen voi tehdä myös virallinen syyttäjä, jos Euroopan yhteisöjen komissio on saattanut valtion tietoon seikat, joiden vuoksi komissio katsoo, että ensimmäisessä momentissa mainittuja velvollisuuksia on selvästi ja ilmeisesti rikottu.

Uhkasakkoa maksettavaksi tuomittaessa on sen lopullista määrää harkittaessa otettava huomioon sen, jolle määräys on osoitettu, menettely ja hänellä määräyksen noudattamisessa ilmenneet vaikeudet.

Toimivaltaisen yleisen tuomioistuimen puheenjohtaja tai hänen määräämänsä ratkaisee asian ainoana oikeusasteena väliaikaismääräyksiä varten säädetyssä menettelyssä.

Jollei laiminlyöntiä ole korjattu avointa uhkasakkoa maksettavaksi tuomittaessa, tuomari voi asettaa määräytymisperusteiltaan sitovan uhkasakon (astreinte définitive). Tällöin hän ratkaisee asian väliaikaismääräyksiä varten säädetyssä menettelyssä, ja päätökseen saadaan hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta tuossa menettelyssä tehtyihin päätöksiin on säädetty.

Avoin tai määräytymisperusteiltaan sitova uhkasakko eivät riipu vahingonkorvauksista. Avoin tai määräytymisperusteiltaan sitova uhkasakko poistetaan kokonaan tai osaksi, jos asiassa osoitetaan, että tuomarin määräyksen noudattamatta jättäminen

kokonaan tai määräajassa on kokonaan tai osaksi johtunut asianomaisesta riippumattomasta seikasta.

'7-2 §. — Jos 1 §:ssä määriteltyjen julkisoikeudellisten sopimusten tekemistä koskevia julkistamis- ja kilpailuttamisvelvoitteita ei ole noudatettu, jokainen, jonka etua tämän sopimuksen saaminen koskee tai on koskenut ja jolle laiminlyönti on omiaan aiheuttamaan vahinkoa, voi pyytää tuomioistuinta päättämään ennen sopimuksen tekemistä *code des tribunaux administratifs et des cours administratifs d'appel* -nimisen lain [laki hallintotuomioistuimista ja ylemmistä hallintotuomioistuimista] L.23 §:ssä säädetyistä toimenpiteistä.'"

14 Lain nro 93-1416 4 §:ssä säädetään seuraavaa:

"*Code des tribunaux administratifs et des cours administratifs d'appel* -nimisen lain L.23 § muutetaan seuraavasti:

'L. 23 §. — Jos 11.12.1992 annetun *loi relative aux procédures de passation de certains contrats dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications* -nimisen lain nro 92-1282 7-2 §:ssä tarkoitettuja sopimuksia koskevia julkistamis- ja kilpailuttamisvelvollisuuksia on laiminlyöty, asia voidaan saattaa hallintotuomioistuimen puheenjohtajan tai hänen määräämänsä käsiteltäväksi. Tuomioistuin voi ennen sopimuksen tekemistä päättää asiasta ainoastaan siten kuin jäljempänä säädetään.

Puhevalta asiassa on niillä, joiden etua tämän sopimuksen saaminen koskee tai on koskenut ja joille laiminlyönti on omiaan aiheuttamaan vahinkoa.

Hallintotuomioistuimen puheenjohtaja tai hänen määräämänsä voi velvoittaa laiminlyöntiin syyllistyneen noudattamaan velvollisuuksiaan. Tuomari vahvistaa määräajat, joiden kuluessa laiminlyöntiin syyllistyneen on täytettävä velvollisuutensa. Tuomari voi myös asettaa määräaikojen päättymisestä lähtien juoksevan avoimen uhkasakon. Tuomari voi kuitenkin ottaa huomioon kaikki tämän toimenpiteen todennäköiset vaikutukset etuihin, joihin se voi vaikuttaa, etenkin yleiseen etuun, ja jättää uhkasakon asettamatta, jos siitä aiheutuva haitta voisi olla suurempi kuin sillä saavutettava etu.

Uhkasakkoa maksettavaksi tuomittaessa on sen lopullista määrää harkittaessa otettava huomioon sen, jolle määräys on osoitettu, menettely ja hänellä määräyksen noudattamisessa ilmenneet vaikeudet.

Jollei vaatimus koske valtion hankintoja tai muita valtion kanssa tehtyjä sopimuksia, sen voi tehdä myös valtio, jos Euroopan yhteisöjen komissio on saattanut sen tietoon seikat, joiden vuoksi komissio katsoo, että ensimmäisessä momentissa mainittuja velvollisuuksia on selvästi ja ilmeisesti rikottu.

Hallintotuomioistuimen puheenjohtaja tai hänen määräämänsä ratkaisee asian ainoana oikeusasteena väliaikaismääräyksiä varten säädetyssä menettelyssä.

Jollei laiminlyöntiä ole korjattu avointa uhkasakkoa maksettavaksi tuomittaessa, tuomari voi asettaa määräytymisperusteiltaan sitovan uhkasakon. Tällöin hän ratkaisee asian väliaikaismääräyksiä varten säädetyssä menettelyssä, ja päätökseen saadaan hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta tuossa menettelyssä tehtyihin päätöksiin on säädetty.

Avoin tai määräytymisperusteiltaan sitova uhkasakko eivät riipu vahingonkorvauksista. Avoin tai määräytymisperusteiltaan sitova uhkasakko poistetaan kokonaan tai osaksi, jos asiassa osoitetaan, että tuomarin määräyksen noudattamatta jättäminen kokonaan tai määräajassa on kokonaan tai osaksi johtunut asianomaisesta riippumattomasta seikasta.'"

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

15 Komissio ilmoitti 8.9.1995 päivätyssä virallisessa huomautuksessa Ranskan viranomaisille, että direktiivissä 92/13/ETY säädetyn pakotejärjestelmän saattaminen osaksi kansallista oikeusjärjestystä oli tapahtunut epäasianmukaisesti ja ettei saman direktiivin säännöksiä todistusmenettelystä ja sovittelumenettelystä ollut pantu täytäntöön. Komissio kehotti perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisesti Ranskan hallitusta esittämään sille huomautuksensa kahden kuukauden määräajassa sekä toteuttamaan tarvittavat muutokset.

16 Ranskan viranomaiset vastasivat 13.11.1995 esittämällä eräitä tarkentavia tietoja pakotejärjestelmän toiminnasta sekä käsityksensä sovittelumenettelyä koskevista direktiivin 92/13/ETY säännöksistä, joita ei ole pantu täytäntöön lailla nro 93-1416.

17 Komissio pysyi 8.11.1996 päivätyssä perustellussa lausunnossaan kuitenkin pakotejärjestelmää koskevissa väitteissään kuten myös väitteissään, joiden mukaan kysymyksessä olevan direktiivin 2 ja 4 lukua ei ole saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä.

18 Ranskan viranomaiset ovat 20.2.1997 päivätyssä vastauksessaan ilmoittaneet katsovansa, että lain nro 93-1416 sisältö vastaa riittävästi direktiivin 92/13/ETY vaatimuksia, ja aikovansa julkaista lähiaikoina kiertokirjeen varmistaakseen yksityisten oikeussubjektien tiedonsaannin sovittelumenettelyn toiminnasta sekä asianomaisten viranomaisten tutkivan parhaillaan toimenpiteitä, joilla todistusjärjestelmän toteuttaminen käytännössä voitaisiin taata.

19 Komissio ei pitänyt Ranskan hallituksen vastausta tyydyttävänä ja nosti sen vuoksi nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Pakotejärjestelmä

20 Aluksi on korostettava asiassa olevan selvää, ettei komissio riitauta Ranskan tasavallan ratkaisua valita direktiivin 92/13/ETY 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukainen vaihtoehto.

21 Tämän vaihtoehdon osalta komissio kuitenkin katsoo ensimmäiseksi, että direktiivin 92/13/ETY 2 artiklan 5 kohdan, jonka mukaan saman säännöksen 1 kohdan c alakohdan mukaisesti maksettavan summan on oltava riittävän suuri, jotta hankintayksikkö saataisiin luopumaan virheellisestä menettelystä tai sen jatkamisesta, täytäntöönpano edellyttää erityistä uhkasakon määrää koskevaa säännöstä, jonka tarkoitus on joko osoittaa, että uhkasakolla on säännöksessä vaadittu varoitusvaikutus, taikka rajoittaa tuomarin harkintavaltaa uhkasakon määrän vahvistamisessa. Tällaisen säännöksen puuttuminen on komission mielestä omiaan aiheuttamaan toimivaltaisissa tuomioistuimissa epätietoisuutta.

22 Vastauksena tähän Ranskan hallitus toteaa toisaalta, ettei direktiiviin 92/13/ETY sisälly ainoatakaan nimenomaista säännöstä, jolla jäsenvaltiot velvoitettaisiin määrittelemään uhkasakon suuruus, ja toisaalta, että tapausten erilaisuuden vuoksi tuomioistuimille on välttämättä annettava toimivalta vahvistaa uhkasakko tapauskohtaisen tilannearviointinsa perusteella kuitenkin siten, että uhkasakon on oltava riittävän suuri, jotta direktiivin 92/13/ETY tavoitteet saavutetaan.

23 Tältä osin on todettava, että direktiivin 92/13/ETY 2 artiklan 5 kohdan sanamuodosta ilmenee suoraan, että tämän säännöksen mukaan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti maksettavan summan on oltava riittävän suuri, jotta hankintayksikkö saataisiin luopumaan virheellisestä menettelystä tai sen jatkamisesta, mutta ettei säännöksessä sanota, onko maksettavan summan suuruuden vahvistaminen lainsäätäjän vai toimivaltaisen tuomioistuimen asiana.

24 Kuten julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen 13 kohdassa on korostettu, uhkasakko on pakkokeino, jonka päätavoite on taata asiaa käsittelevän tuomioistuimen päätösten noudattaminen, joten uhkasakolla on varoitusvaikutus jo oman perusluonteensa vuoksi. Säännöksellä, jossa täsmennettäisiin, että direktiivin 92/13/ETY 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti maksettavan summan suuruuden on vaikutettava varoittavasti, ei sen vuoksi sellaisenaan olisi viimeksi mainittua säännöstä muuttavaa tai sitä tehostavaa vaikutusta.

25 Vastaajana oleva hallitus toteaa lisäksi, että Ranskan oikeudessa uhkasakko on luonteeltaan pakkokeino ja tehokas väline tuomioistuinten päätöksiin kohdistuvan niskoittelun murtamiseksi, eikä komissio ole tältä osin esittänyt asiaan vaikuttavia vastaväitteitä.

26 Komissio arvostelee Ranskan hallitusta seuraavaksi siitä, että lain nro 93-1416 1 ja 4 §:ssä säädetään sekä siitä, että määräytymisperusteiltaan sitova uhkasakko voidaan asettaa vasta avointa uhkasakkoa maksettavaksi tuomittaessa, että siitä, että viimeksi mainitun uhkasakon määrää harkittaessa on otettava huomioon sen, jolle määräys on osoitettu, menettely ja hänellä määräyksen noudattamisessa ilmenneet vaikeudet. Komission mukaan tuomioistuimille tällä tavoin annettu harkintavalta perustuu subjektiivisiin seikkoihin, joiden määrittelytapa on liian epävarma järjestelmän asianmukaisen toiminnan turvaamisen kannalta.

27 Tältä osin on ensiksi korostettava, että direktiivin 92/13/ETY 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa pelkästään velvoitetaan tämän vaihtoehdon valinneet jäsenvaltiot toimenpiteisiin, jotta asianmukaista menettelyä noudattaen voidaan määrätä maksamaan tietynsuuruinen summa tapauksissa, joissa virheellistä menettelyä ei ole oikaistu tai estetty. Saman säännöksen 5 kohdan mukaan summan on oltava riittävän suuri, jotta hankintayksikkö saataisiin luopumaan virheellisestä menettelystä tai sen jatkamisesta, mutta säännöksessä ei oteta kantaa siihen, onko toimenpide luonteeltaan lopullinen vai väliaikainen (eli avoin). Toisin kuin komissio katsoo, kyseisestä säännöksestä ei ilmene, että tuomioistuimella olisi virheellisen menettelyn estämiseksi tai korjaamiseksi mahdollisuus määrätä pelkästään lopullisia uhkasakkoja.

28 Komission väitteestä, jonka mukaan lain nro 93-1416 1 ja 4 §:ssä komission mielestä virheellisesti luodaan riippuvuus uhkasakon ja määräyksen noudattamiseen velvoitetun henkilön käyttäytymisen välille, on toiseksi todettava oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan periaatteen itsessään edellyttävän, että sellaisessa oikeudenkäynnissä, josta direktiivin 92/13/ETY 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, tuomioistuin ei saa jättää ottamatta huomioon sen, jolle määräys on osoitettu, menettelyä ja hänellä määräyksen noudattamisessa ilmenneitä vaikeuksia.

29 Komissio vetoaa lopuksi siihen, että kun laissa nro 93-1416 ei tosiasiallisesti varmisteta uhkasakon varoitusvaikutusta, tällä lailla on direktiivin 92/13/ETY 1 artiklan 2 kohdan vastaisesti luotu erityinen menettelylaji, joka on pakotevaikutukseltaan heikompi kuin siviilioikeuden alalla noudatettava menettely. Tältä osin komissio katsoo, että lain nro 93-1416 ja 9.7.1991 annetun *loi portant réforme des procédures civiles d'exécution* -nimisen lain (laki siviilioikeudellisten pakkotäytäntöönpanomenettelyjen uudistamisesta, JORF 14.7.1991, s. 9228) uhkasakkoa koskevat säännökset eroavat toisistaan. Tämä ero osoittaa komission mukaan, että Ranskan lainsäätäjä on halunnut tehdä lain nro 93-1416 erityissäännökset vähemmän pakottaviksi kuin lain nro 91-650 yleissäännökset.

30 Tältä osin on riittävää todeta, että kuten Ranskan hallitus on todennut, eikä komissio ole tältä osin esittänyt asiaan vaikuttavia vastaväitteitä, lain nro 93-1416 tarkoitus on eri kuin lain nro 91-650 tarkoitus. Viimeksi mainitussa laissa, jonka tarkoituksena on rahamääräiseksi ja erääntyneeksi jo todetun saatavan perimistä varten antaa ulosottoperusteen omaavalle velkojalle keinot aikaansaada velallisen omaisuuteen kohdistuva pakkotäytäntöönpano, ei nimittäin anneta tuomioistuimelle minkäänlaista toimivaltaa puuttua hankintayksikön sopimuksentekomenettelyyn.

31 Kuten julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen 17 kohdassa on korostettu, vaikka lailla nro 91-650 on otettu käyttöön uhkasakkomenettely, tämä laki ei kuitenkaan soveltunut direktiivin 92/136/ETY täytäntöönpanemiseen.

32 Komission väite, jonka mukaan Ranskan lainsäätäjän tarkoitus olisi ollut luoda siviilioikeuden voimassa olevista säännöistä poikkeava erityinen menettelylaji, joka ei tarjoa direktiivissä 92/13/ETY säädettyjä takeita, on sen vuoksi perusteeton.

33 Edellä esitetystä seuraa, että komission väite, jonka mukaan direktiivin 92/13/ETY 2 artiklan 1 kohdan c alakohta ja 5 kohta olisi saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä epäasianmukaisella tavalla, on hylättävä.

Todistusmenettely

34 Direktiivin 92/13/ETY 2 luvussa säädettyä todistusmenettelyä ei komission mukaan ole saatettu osaksi Ranskan oikeusjärjestystä.

35 Ranskan hallitus katsoo, että vaikka jäsenvaltiot ovat velvolliset saattamaan direktiivin 92/13/ETY 3 artiklan osaksi kansallista oikeusjärjestystä, ne voivat täyttää tämän velvoitteen joko direktiivin 6 artiklan 2 kohdassa säädetyin tavoin eli nimittämällä todistusten antajat välittömästi taikka, kuten direktiivin 7 artiklassa epäsuorasti sallitaan, antamalla todistusten antajien valtuuttamisen tähän erikoistuneen toimielimen tehtäväksi. Hallitus väittää, että ensin mainittu vaihtoehto ei välttämättä edellytä erityisiä täytäntöönpanotoimenpiteitä vaan ainoastaan sitä, että hankintayksiköille on ilmoitettu yhteisön oikeuden niille tarjoamasta mahdollisuudesta. Ranskan hallitus lisää, että se on riittävästi julkistanut direktiivin 92/13/ETY.

36 Tältä osin on korostettava, että direktiivin 92/13/ETY 3 artiklan sanamuodosta ilmenee suoraan, että jäsenvaltioiden on annettava hankintayksiköille mahdollisuus käyttää 4—7 artiklan mukaista todistusjärjestelmää. Kuten komissio on aiheellisesti huomauttanut, direktiivissä 92/13/ETY sen soveltamisalaan kuuluville toimielimille

annettu mahdollisuus käyttää todistusjärjestelmää ei mitenkään osoita, että tällaisen järjestelmän saattaminen osaksi sisäistä oikeusjärjestystä olisi vapaaehtoista.

37 Ranskan hallituksen toimenpiteistä direktiivin 92/13/ETY julkistamiseksi on riittävää todeta, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivin säännökset on pantava täytäntöön kiistattoman pakottavasti sekä niin yksilöidysti, täsmällisesti ja selvästi, että oikeusvarmuuden vaatimus täyttyy (ks. asia C-59/89, komissio v. Saksa, tuomio 30.5.1991, Kok. 1991, s. I-2607, 24 kohta).

38 Sen vuoksi on todettava, ettei direktiivin 92/13/ETY 2 luvussa säädettyä todistusmenettelyä ole saatettu säädetyssä määräajassa osaksi Ranskan oikeusjärjestystä.

Sovittelumenettely

39 Komissio väittää lopuksi, ettei Ranskan hallitus ole saattanut sovittelumenettelyä koskevia direktiivin 9—11 artiklaa osaksi kansallista oikeusjärjestystä.

40 Ranskan hallituksen mukaan direktiivin 92/13/ETY 9 artiklan 2 kohdassa säädetty sovittelumenettely, joka ei sisällä muita jäsenvaltioihin kohdistuvia velvoitteita kuin jokaisen, jonka etua asia koskee, tekemän sovittelupyynnön toimittamisen viipymättä komissiolle, ei sellaisenaan edellytä säädösten tai määräysten antamista sen

täytäntöönpanemiseksi. Hallitus lisää, että se on tämän sovittelumenettelyn toteuttamisen helpottamiseksi saattanut direktiivin 92/13/ETY sisällön asianomaisten yritysten tietoon julkaisemalla sen kaikkien ammattilaisten lähdejulkaisuna käyttämän *Marchés Publics -aikakauslehden huhti—toukokuun numerossa.*

41 Tältä osin on riittävää todeta, että direktiivin 92/13/ETY 9 artiklan 1 kohdassa säädetään, että henkilö, jonka etua vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelystä 17 päivänä syyskuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/531/ETY (EYVL L 297, s. 1) soveltamisalaan kuuluvan tietyn sopimuksen saaminen koskee tai on koskenut, ja joka katsoo, että tämän sopimuksen tekomenettelyssä tapahtunut julkisia hankintoja koskevan yhteisön oikeuden tai sen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen kansallisten säännösten vastainen virheellinen menettely aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa hänelle vahinkoa, voi pyytää 10 ja 11 artiklassa tarkoitetun sovittelumenettelyn soveltamista. Tästä seuraa, että säännösten saattaminen osaksi kansallista oikeusjärjestystä on välttämätöntä, jotta asianomaiset voivat tietää tällaisen menettelyn olemassaolosta ja jotta heille siten voidaan turvata mahdollisuus sen käyttämiseen.

42 Sen vuoksi on katsottava, ettei sovittelumenettelyä koskevia direktiivin 92/13/ETY 9—11 artiklaa ole saatettu säädetyssä määräajassa osaksi kansallista oikeusjärjestystä.

43 Kaiken edellä esitetyn perusteella on todettava, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 92/13/ETY 13 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se

ei ole toteuttanut säädetyssä määräajassa kaikkia tämän direktiivin 2 ja 4 luvun säännösten noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä.

Oikeudenkäyntikulut

44 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi. Koska komissio ja Ranskan tasavalta ovat kumpikin hävinneet asian osaksi, on syytä määrätä, että ne vastaavat omista kuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Ranskan tasavalta ei ole noudattanut vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjä koskevien yhteisön sääntöjen soveltamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten

määräysten yhteensovittamisesta 25 päivänä helmikuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/13/ETY 13 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut säädetyssä määräajassa kaikkia tämän direktiivin 2 ja 4 luvun säännösten noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä.

2) Muilta osin kanne hylätään.

3) Kumpikin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Kapteyn Hirsch Mancini

Julistettiin Luxemburgissa 19 päivänä toukokuuta 1999.

R. Grass

kirjaaja

P. J. G. Kapteyn

kuudennen jaoston puheenjohtaja